

مقدمه:

امام صادق (ع) می‌فرمایند: «بَادِرُوا أَحَدَاتِكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرَجَّةُ» (تهذیب الاحکام ج ۸ ص ۱۱)» به (تربیت) نوجوانانتان مبادرت بورزید قبل از آنکه (فرقه منحرف) مرّجئه آنها را دریابد.

برای تربیت دینی و دیندار شدن و دیندار ماندن، باید دو کار انجام داد:

۱- فعالیت‌های زندگی‌مان در جهت تقویت دین‌داری باشد مانند فضای زندگی، سبک زندگی، دوستانی که با آنها نشست و برخاست داریم و... که شرکت در مراسمات مذهبی هم یکی از همان کارهای مهم است.

۲- همواره معرفت دینی‌مان را افزایش دهیم. از مسائلی که همواره باید به آن پرداخت مخصوصاً برای نوجوانان و جوانان و با توجه به بازار داغ شبهات در این روزگار حتی برای بزرگترها، پرداختن به مباحث اعتقادی است و مسأله توسل که در فرهنگ شیعه از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است از مباحث مهم اعتقادی است.

معنای توسل

توسل یعنی واسطه قرار دادن کسی که آبرومند نزد خدا است برای تقرب به خداوند یا عرض حاجت از خداوند. اگر بخواهیم توسلی که شیعه معتقد است را به صورت خلاصه بیان کنیم، بهترین بیان دعایی است که به نام توسل مشهور است که پس از صدا زدن هر معصوم، عرض می‌کنیم: «یا سیدنا و مولانا» ای سید و مولای ما «إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا» ما متوجه تو شده‌ایم و تو را شفیع قرار داده‌ایم «و توسلنا بک الی

الله» و به تو متوسل شده‌ایم به سوی خداوند «یا وجیهاً عند الله» ای کسی که آبرومند و وجیه نزد خداوند هستی «اشفع لنا عند الله» نزد خداوند ما را شفاعت کن.

توسل در قرآن

آیه ۶۴ سوره نساء می‌فرماید: «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً» هیچ پیامبری را نفرستادیم که اطاعت شود مگر به اذن الهی؛ یعنی چون از طرف خدا است باید اطاعت شود، یا به توفیق الهی از او اطاعت می‌شود. پس به هر حال اعتبار پیامبران به اتصال آنها با خدا است. ولی در ادامه می‌فرماید: اگر آنها که به خودشان ظلم کرده‌اند نزد تو آمدند، استغفار کردند و پیامبر هم برایشان استغفار کرد، آنگاه خداوند را بسیار توبه‌پذیر و مهربان خواهند یافت. یعنی نزد پیامبر اکرم (صلوٰة‌الله‌علیه‌و‌آله) بیایند تا حضرت برایشان استغفار کند.

همچنین قرآن می‌فرماید: فرزندان حضرت یعقوب به پدر گفتند: ای پدر! ما خطا کاریم برایمان استغفار کن، «قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» حضرت یعقوب فرمود برای شما از پروردگام طلب آمرزش خواهم کرد.

سوالی به ذهن می‌رسد:

مگر خداوند خودش از دل توبه کننده خبر ندارد؟ و مگر خود او توبه نمی‌کند؟ و مگر خداوند خودش صدای توبه کننده را نمی‌شنود؟ پس چرا فرموده آنها که نزد پیامبر بیایند و حضرت برایشان استغفار کند، خداوند آنها را می‌آمرزد؟

پاسخ این است که خداوند برای ارتباط با خودش قواعد و قوانینی دارد که ارتباط از آن طریق را می‌پذیرد و توسل یعنی از آن واسطه‌ها برای ارتباط با خداوند بهره بردن.

خداوند از دل همه بندگان آگاه است، همه زبانها را هم می‌داند ولی فرموده برای گفتگو با من، فلان

ساعت(هنگام اذان)، با داشتن شرایط خاصی مثل طهارت لباس و وضو؛ به سمت قبله می‌ایستی، حمد و سوره و فلان کلمات را به زبان می‌آوری، بعد این حرکات و سکناات خاص را انجام می‌دهی که اسمش می‌شود نماز، و غیر از اینها را هم نمی‌پذیرد! نه اینکه غیر از این باشد نمی‌شنود، او دانای مطلق است ولی نمی‌پذیرد.

پس ما برای ارتباط با خداوند به وسیله‌ها و واسطه‌هایی نیازمندیم که آیه ۳۵ سوره مائده نیز می‌فرماید: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! وسیله‌ای برای تقرب به خداوند بجوئید: «**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ**» علاوه بر آنکه نماز و روزه و حج و زکات و جهاد و سائلی برای تقرب به خداوند هستند؛ آمدن نزد پیامبر و از او درخواست استغفار کردن (یعنی توسل) نیز جزء وسائل تقرب به خدا است.

همچنین ما معتقدیم که وجیه بودن و آبرومند بودن پیامبر و ائمه علیهم السلام نزد خداوند، و اینکه حضرات معصومین بدانند آنها را واسطه قرار داده‌ایم، ارتباطی با حیات و مماتشان ندارد لذا الآن هم می‌توان به زیارت قبر رسول خدا صلوة الله علیه و آله رفت و از حضرت درخواست استغفار و دعا کرد؛ یا اگر توفیق زیارت قبرشان را نداریم از هر جای عالم قلب خود را متوجه حضرت کنیم و درخواست کنیم.

حدیث قدسی

حدیث قدسی زیبایی در وسائل الشیعه (ج ۷ ص ۱۱۱) نقل شده است که سلمان فارسی می‌گوید: رسول خدا فرمود:

«**إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَا عِبَادِي أَوْ لَيْسَ مِنْ لِي إِيْكُمْ حَوَائِجُ كِبَارٌ لَا تَجُودُونَ بِهَا إِلَّا أَنْ يَتَحَمَّلَ عَلَيْكُمْ بِأَحَبِّ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ تَقْضُونَهَا كَرَامَةً لِسَفِيحِهِمْ أَلَا فَاعْلَمُوا أَنَّ أَكْرَمَ الْخَلْقِ عَلَيَّ وَ أَفْضَلَهُمْ لَدَيَّ مُحَمَّدٌ وَ أَخُوهُ عَلِيٌّ وَ مِنْ بَعْدِهِ الْأُمَّةُ- الَّذِينَ هُمْ الْوَسَائِلُ إِلَى اللَّهِ فَلْيَدْعُنِي مَنْ هَمَّتْهُ حَاجَةٌ يُرِيدُ نَفْعَهَا أَوْ دَهَمَتْهُ دَاهِيَةٌ يُرِيدُ كَشْفَ ضُرِّهَا بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ**

الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَفْضِلُهَا لَهُ أَحْسَنَ مَا يَقْضِيهَا مَنْ
تَسْتَشْفَعُونَ لَهُ بِأَعَزِّ الْخَلْقِ إِلَيْهِ»

خداوند عزوجل می‌فرماید: ای بندگانم! آیا این گونه نیست که اگر کسی خواسته بزرگی از شما داشته باشد، به آن نمی‌رسد مگر آنکه محبوب‌ترین فرد نزد شما را شفیع قرار دهد؟ پس بدانید که گرامی‌ترین خلق و با فضیلت‌ترین خلق نزد من، «محمد» و برادرش «علی» است و بعد از او امامانی که آنها وسیله‌ها به سوی خداوند هستند. پس هر کس حاجت مهمی دارد و می‌خواهد نفعی به او برسد یا مشکلی برایش پدید آمده و خواهان دفع ضرر آن است، اگر مرا به محمد و آل پاکش بخواند، آنچنان حاجتش را برآورده می‌سازم که بهتر و برتر باشد از برآورده ساختن کسی که محبوب‌ترین خلق را نزد او شفیع قرار می‌دهند».

*متن کامل حدیث در کتاب «عدة الداعی» آمده است و تتمه زیبایی دارد، می‌گوید:

«فَقَالَ لَهُ قَوْمٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَ الْمُنَافِقِينَ وَ هُمُ الْمُسْتَهْزِءُونَ
بِهِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ فَمَا لَكَ لَا تَقْتَرِحُ عَلَيَّ اللَّهُ بِهِمْ أَنْ يَجْعَلَكَ
أَعْنَى أَهْلِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ سَلْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَوْتُ اللَّهَ - وَ
سَأَلْتُهُ مَا هُوَ أَجَلٌ وَ أَنْفَعُ وَ أَفْضَلُ مِنْ مُلْكِ الدُّنْيَا بِأُسْرَهَا
سَأَلْتُهُ بِهِمْ ع- أَنْ يَهَبَ لِي لِسَانًا ذَاكِرًا لِتَحْمِيدِهِ وَ تَنَائِهِ وَ قَلْبًا
شَاكِرًا لِآلَائِهِ وَ بَدَنًا عَلَيَّ الدَّوَاهِي الدَّاهِيَةِ صَابِرًا وَ هُوَ عَزَّ وَ
جَلَّ قَدْ أَجَابَنِي إِلَى مُلْتَمَسِي مِنْ ذَلِكَ - وَ هُوَ أَفْضَلُ مِنْ مُلْكِ
الدُّنْيَا بِحَدَافِيرِهَا وَ مَا اشْتَمَلَ عَلَيْهِ مِنْ خَيْرَاتِهَا مِائَةَ أَلْفِ أَلْفِ
مَرَّةً.»

سخنان سلمان که به اینجا رسید، عده‌ای از مشرکین و منافقین در حالی که او را مسخره می‌کردند، گفتند: ای سلمان! چرا خدا را به اینها قسم نمی‌دهی تا تو را بی‌نیازترین و پولدارترین فرد مدینه قرار دهد؟

سلمان پاسخ داد: من خدا را خواندم و از او خواستم که چیزی به من بدهد که از حکومت بر کل دنیا برتر و با منفعت‌تر باشد. من از خدا خواستم و او را به

این بزرگواران قسمش دادم که به من زبانی ذاکر بدهد که او را حمد و ثنا کند، قلبی بدهد که شاکر نعمت‌های او باشد، بدنی بدهد که در برابر سختی‌ها صبر نماید و آن خدای عزیز و جلیل این التماس‌های مرا اجابت فرمود.

این چیزهایی که من از خدا خواستم از حکومت بر تمام دنیا و هر چه در آن است، هزار هزار بار برتر و بالاتر است.

 <https://eitaa.com/Lakaliabadi>